

Kitlesel Yok Oluşlar Ve İklim Değişikliği

Selami Öktem

Dünyamız varlığını sürdürmeye başladığı günden bugüne kadar beş farklı kitlesel yok oluşa şahitlik yapmıştır. Kitlesel yok oluş, çok sayıda türün birden ya da kısıtlı bir süre içerisinde yok olması demektir. Meydana gelen bu yok oluşların sebepleri halen daha net bir şekilde bilinmemekle beraber çeşitli tahminler ve fikirler öne çıkmaktadır. Örneğin artık sadece çocuklarımızın oyuncaklarında veya bilim kurgu filmlerinde, dizilerinde gördüğümüz dinazorların yok olduğu Kretase yok oluşuna bir meteorun sebep olduğu düşünülmektedir.

Kretase yok oluşu yeryüzünde Mezozoik dönemi bitirmiş ve Senozoik dönemi başlatmıştır. O zamana kadar yeryüzündeki en baskın tür olan Dinazorlar ve birçok sürüngen türü bu yok oluş sırasında yok olmuş ve tarih sayfalarında kalmışlardır. Bu yok oluştan önce de 4 farklı kitlesel yok oluş meydana gelmişse de gezegenimizde yaşam farklı canlı türleri ile devam etmiştir. Örneğin bazı çevrelerce "Büyük Yok Oluş" da denilen Permiyen-Triyas yok oluşu sırasında dünya genelindeki tüm türlerin yaklaşık yüzde 96'sının yok olduğu tahmin edilmektedir. Günümüzde varlığını sürdüren türlerin çeşitliliğini göz önüne aldığımızda sanki dünya hep bir şekilde kendini toparlamış gibidir.

Gezegenimizin başından geçen bu yok oluşların hepsini tek tek incelediğimizde küresel boyutta etkilerin sonucu türlerin uyum sağlama becerilerine bağlı olarak geleceklerinin belirlendiğini görebiliriz. Biyolojik olarak da psikolojik olarak da insan özellikle zekası yardımıyla uyum sağlama yeteneği oldukça güçlü bir tür olarak gezegenimizi bekleyen küresel yok oluşlara karşı daha avantajlıdır ancak yenilmez değildir. Bu sebeple insanın kendine olan güvenini bir kenara bırakarak zekasının gücü ile karşılaşması muhtemelen küresel yok oluşları engellemeye odaklanması çok daha yerinde olacaktır. Yoksa gezegenimiz bu kitlesel yok oluşu da atlatıp yeni canlı türleri ile varlığını sürdürmeye devam ederken insanlık tarihin tozlu sayfalarında kalacaktır.

Son birkaç yıllı pandemi gölgesinde geçiren insanlık küresel bir yok oluşa kolay kolay boyun eğmeyeceğini kanıtlamıştır. Ancak bunun için önce sorunu kabul etmesi gerekmektedir. Sorunu kabul etmeden çözüm üretilmez. Günümüzde tıpkı milyonlarca yıl önceden gerçekleşen kitlesel yok oluşlara benzer bir yok oluş yaşamamıza sebep olabilecek bir tehlike ile karşı karşıya kaldığımızı kabul etmeliyiz. Bu tehlike iklim değişikliğidir.

Bazı insanlar iklim değişikliğini havaların aşırı ısınması olarak algılıyorlar ama bu doğru değil. İklim değişikliği alışkın olduğumuz iklim koşullarındaki değişikliktir. İklim değişikliği sebebi ile aşırı hava olayları artış göstermektedir. Yani normalde yan yana gelmeyen aşırı yağış ve kuraklık iklim değişikliği sonucunda birlikte yaşanacaktır. Aynı bölgede yılın belli zamanlarında aşırı yağışlar sonucu seller meydana gelebilecekken yılın diğer zamanlarında artan sıcaklık sonucu kuraklık ortaya çıkabilecektir.

Sadece tek bir ülkenin ya da sadece çevreci insanların adımları ile iklim değişikliği tehlikesi bertaraf edilemez. İnsanlık olarak iklim değişikliğinin sonuçları ile nasıl ki topyekün karşı karşıya kalacaksak, bu savaşı da birlikte vermeliyiz. Eğer gerçekten istersek başarabiliriz.

İklim Değişince Neler Olacak?

- Artan ya da aniden düşen sıcaklıklar.
- Şiddetli ve uzun süren kuraklıklar.
- Su kıtlığı.
- Aşırı yağışlar, seller.
- Değişen yağış düzenleri.
- Şiddetlenen fırtına ve kasırgalar.
- Orman yangınları.

- Soyları tehlike altında olan canlı türlerinin artması.
- Biyolojik çeşitliliğin artması.
- Eriyen buzullar.
- Yükselen deniz seviyeleri.
- Artan okyanus su sıcaklıkları.
- Toprak kaymaları.
- Tarımda ürün kaybı.
- Ekonomik krizler.
- Göçler.